

PLEIONE

a változócsillag-észlelők rovata

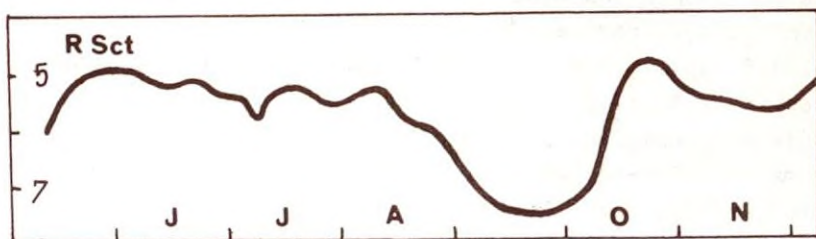
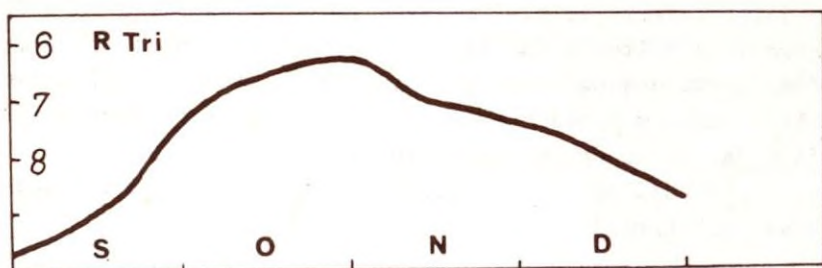
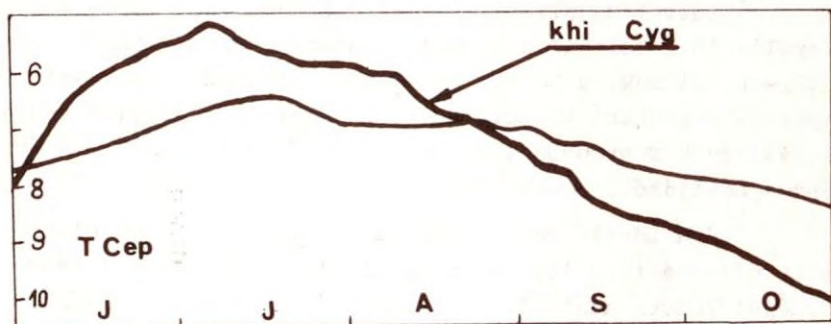
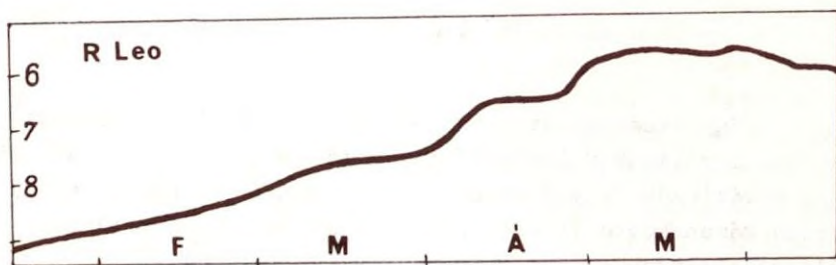
Egy éves szünet után jelentkezünk ismét változócsillag megfigyelések feldolgozásával. Az új PLEIONE azonban nemcsak a változók fénygörbéjét közli, hanem a METEOR olvasótáborára támaszkodva friss tájékoztatásokkal kíván szolgálni változócsillagok elmúlt kéthavi tevékenységéről.

Ezuttal a Galilei Amatőrcsillagász Klub 1976-os megfigyeléseiből válogatunk. Mostani számunkban a klasszikus amatőr-objektumok, a hosszú periódusú változókkal kapcsolatos megfigyeléseinkkel foglalkozunk. A következőben főleg eruptív változók fénygörbéit elemezzük. Szó esik az 1976-os év fényes növőjáról, a NOVA VULPECULAE 1976-ról is.

Róka László készítette el az R. Leonis, egy jellegzetes mira-változó 1976-os maximum és maximum előtti fénygörbéjét /ötven adatból/. A görbén jól látszik a hullámos felmenő ág és a lapos maximum, amely most egytized mg-val az átlag feletti volt. A maximum ideje május 26, értéke 5,7 mg volt. A változás áprilisban volt legaktívabb, ekkor egy hónap alatt csaknem 2 mg-t fényesedett, utána másfél hónapig volt a maximum közelében. Sajnos, a leszálló ág megfigyelését a Nap közelsége megakadályozta.

A csillag az év végére 8,8 mg-ra fényesedett, közeledve 1977 áprilisi maximuma felé.

Következő grafikonunk a júliusi maximumu khi Cygni és a T Cephei összehasonlítását teszi lehetővé. Érdekes megfigyelni, hogy a két, hasonló periódusú, de lényegesen eltérő amplitudóju mira közül a khi Cyg mennyivel erőteljesebben változtatja fényét. A khi Cyg a legnagyobb amplitudóju mira-csillag, átlagos szélsőértékei között a különbség 8 mg, a T Cep-nél ez az érték 4 mg. A khi Cyg maximuma július 2-3-án, 5,1 - 5,3 mg-val következett be /ez átlagos értéket jelent/. A T Cep július 15-16-án 6,5 mg-val tetőzött,

az átlagosnál 0,5 mg-val halványabban.

A nyáron maximumba jutott mirák közül a V Cassiopeiae érdemel még említést. Fényessége július 16-án 6,6 mg volt, ez azt jelenti, hogy egytizeddel megelőzte minden eddigi legnagyobb fényességét. A 228 napos periódusu V Cas novemberben érkezett minimumba, következő maximuma 1977 februárjában esedékes.

1976. októberében az év folyamán másodszor jutott maximumba az R Trianguli, 266 nap periódusu változócsillag. Első maximuma február 5-8-án 5,6-5,8 mg-val, a második október 23-án 6,3 mg-val következett be. Bár lényegesen kevesebb fényességbecslést végeztünk a február környéki időszakban, mégis felismerhető az a törés, mely harmadik grafikonunkon is jól látszik.

Ősszel még három mira volt fényesebb maximumban; az RZ Peg, az R Dra és az RT Cyg. Az R Dra október 12 körül 7,6 mg-val, az RT Cyg október 26-28 között 7,3 mg-val érte el legnagyobb fényességét, mely mindkét változónál átlagos volt.

Utoljára az R Scuti májustól decemberig tartó tevékenységével ismertetjük meg olvasóinkat. Az RV Tau típusu változó periódusára az irodalom 140,2 napot ad meg /mi a fenti időszakban 139 napnak találtuk ezt/. A fényesség 4,8-7,6 között változott. Az első maximum június 5-én 4,9 mg, a másik október 22-én 4,8 mg, a minimum szeptember 15-én 7,6 mg volt.

Érdeemes az R Sct követésével is foglalkozni, mert viszonylag rövid idő alatt végez egy teljes periódust, és megfigyeléséhez mindenkor elegendő egy 5 cm-es távcső.

Az ismertetett csillagok megfigyelését Deicsics László, Keszthelyi Sándor, Mizser Attila, Róka László, Szerető Dániel, Vadász Sándor és Závodi László végezte.

A Mira Ceti fényessége január 9-én 3,3 mg volt, maximumát január 17-re jelezték. Fényessége február közepéig 4 mg körül lesz, könnyen látható szabad szemes objektumként.

Mizser Attila
Budapest